

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Аҳрорӣ Гулчеҳрахон Усмонзода дар мавзуи «Асосҳои педагогии истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик дар тарбияи ахлоқии насли наврас» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ)

Диссертатсияи Аҳрорӣ Гулчеҳрахон Усмонзода дар мавзуи «Асосҳои педагогии истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик дар тарбияи ахлоқии насли наврас» ба як мавзуи муҳими илмӣ соҳаи педагогикаи муосир бахшида шудааст.

Муаллиф ба масъалаи ташаккули хислатҳои ахлоқии насли наврас ҳамчун самти бартаридоштаву муҳими раванди таълиму тарбия муносибат намуда, зарурати оmodасозии этнопедагогии омӯзгоронро бо дарназардошти талаботи замони муосир мавриди таҳқиқ қарор додааст. Интихоби мавзӯ комилан асоснок мебошад, зеро истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик ҳамчун як воситаи муассири тарбиявӣ нақши муҳим ва таъсирбахш дар тарбияи насли наврас доранд. Ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик таҷассумгари ҷаҳонбинии мардум, таҷрибаи таърихӣ ҳаёт, ахлоқ, зебоишиносӣ ва хирадмандии миллӣ буда, аз насл ба насл интиқол ёфтаанд. Онҳо тавассути қаҳрамонҳо, ҳодисаҳо ва рамзҳои маънавӣ фарқи неку бад, адолат ва беинсофӣ, саховат ва бухлро барои насли наврас ифода мекунад.

Зарурати илмӣ ва амалии тадқиқоти мазкур аз он иборат аст, ки истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик дар раванди таълим ва тарбия на танҳо воситаи таълимии ёрирасон, балки омили асосии ташаккули шахсияти ахлоқманд ва ватандӯст ба ҳисоб меравад.

Тадқиқоти мазкур дар илми педагогикаи тоҷик на танҳо ҷиҳати таҳким бахшидани асосҳои назариявии тарбияи ахлоқии насли наврас аҳамияти муҳим дорад, балки метавонад асоси методикаи татбиқи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик дар барномаҳои таълимии муассисаҳои таълимӣ гардад. Муаллиф бо таъя ба принципҳои рушди шахсият ва психологияи синни наврасӣ дуруст нишон медиҳад, ки сифатҳои маънавию ахлоқӣ ҳамчун фазилатҳои инсонӣ дар таҷрибаи ҳаётӣ ташаккул меёбанд ва бояд ба воситаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик ба насли наврас талқин карда шаванд. Ин нуктаи назар арзиши илмӣ ва амалии тадқиқотро муайян мекунад.

Автореферати диссертатсияи Аҳрорӣ Гулчеҳрахон Усмонзода дар мавзуи «Асосҳои педагогии истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик дар тарбияи ахлоқии насли наврас» бо таҳлили амиқ, навгониҳои назариявӣ ва натиҷаҳои боэътимоди амалӣ фарқ мекунад.

Таҳлилҳо ва мушоҳидаҳои таҷрибавӣ, ки дар ҷараёни татбиқи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик дар фаъолияти таълимӣ анҷом дода шудаанд, нишон медиҳанд, ки ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик

барои омӯзгорон воситаи муассири тарбиявӣ мебошанд, ки тавассути онҳо ҷаҳонбинии наврасон васеъ, тафаккури онҳо ғаёл ва муносибати маънавию ахлоқии онҳо мустаҳкам гардад. Ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик ҳамчун оинаи арзишҳои миллӣ насли наврасро ба фикр кардан дар бораи муборизаи неку бад ва ғолибияти арзишҳои неки водор месозанд.

Дар кори диссертатсионӣ таҷрибаи ҷаҳонӣ ва миллӣ оид ба истифодаи ғояҳои этнопедагогика мавриди таҳлил қарор гирифта, мавқеи ин раванд дар низоми педагогикаи муосир равшан нишон дода шудааст.

Диссертант дуруст қайд намудааст, ки ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик воситаи пуриқтидори инкишофи тафаккур, ҳаёлот ва худшиносии наврасон буда, дар ташаккули сифатҳои ахлоқӣ, ба монанди таҳаммулпазирӣ, ватандӯстию меҳанпарастӣ, ҳифз ва гиromидошти фарҳанги миллӣ аҳаммияти муҳим дорад. Ин раванд имконият медиҳад, ки насли наврас аз хурдӣ ба эҳтиром, инсондӯстӣ ва масъулиятшиносӣ одат карда, арзишҳои ахлоқиро на танҳо дар суҳан, балки дар рафтори амалӣ таҷассум намояд.

Муаллиф ба натиҷае мерасад, ки ташаккули хислатҳои ахлоқии насли наврас тавассути истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик бо вазъи таҳлилшаванда ва пешниҳоди маҷмуи шартҳо алоқаманд аст. Зимни таҳқиқот муаллиф чунин меҳисобад, ки ташаккули вежагиҳои этникии насли наврас тавассути ҳамкорӣ бо марказҳои фарҳангӣ самарабахш хоҳад буд, зеро ҳадафи асосии ғаёлияти аксарияти марказҳо тарбияи эътиқоди ватандӯстонаи насли наврас дар заминаи дониш ва асолати фарҳанги кишвар, эҳтирому арҷгузорӣ ба арзишҳои миллӣ ва огоҳӣ аз он мебошад.

Аз ин лиҳоз, мавзӯи таҳқиқот ба ҳадафҳои рушди миллии маориф ва талаботи иҷтимоии замон пурра мутобиқат дорад, дорои мубраммияти баланди назариявӣ ва амалӣ мебошад.

Дар автореферати диссертатсия маълумоти эмпирикӣ бо истифодаи ҷадвалҳо, диаграммаҳо ва расмҳо ҷамъбаст шуда, бо таҳлили миқдорӣ ва сифатӣ муаррифӣ гардидааст, ки ин далели эътимоднокии натиҷаҳо мебошад.

Натиҷаҳои тадқиқот бо далелҳои воқеӣ асоснок шудаанд. Дар ҷараёни кори илмӣ, унвонҷӯ мавқеи назариявии ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷикро ҳамчун воситаи ташаккули арзишҳои ахлоқӣ дар насли наврас бо таъкид ба манбаъҳои илмӣи ватанӣ ва хориҷӣ таҳлил намудааст; воситаҳои истифодаи ғояҳои этнопедагогии халқи тоҷикро дар ташаккули хислатҳои ахлоқии насли наврас дарёфт намудааст; модели педагогии истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷикро дар раванди таълим таҳия намудааст, ки сохтори он ба принципҳои илмӣ ва талаботи синнусолии хонандагон ҷавобгӯ мебошад; самаранокӣ

Маводи диссертатсионӣ бо таҳлили амиқи адабиёти илмӣ, истифодаи манбаъҳои назариявӣ ва натиҷаҳои озмоиши амалӣ асоснок шудааст. Муаллиф аз усулҳои гуногуни илмӣ: таҳлили назариявӣ, озмоиши педагогӣ, мушоҳида, пурсиш ва коркарди оморӣ истифода бурда, тавонистааст хулосаҳои боэътимод ва қобили татбиқ ба даст орад.

Дар маҷмӯъ, автореферати диссертатсия ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, №267 тасдиқ гардидааст, ҷавобгӯ буда, муаллифи он Аҳрорӣ Гулҷеҳрахон Усмонзода сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) мебошад.

Доктори илмҳои педагогӣ, профессори
кафедраи алгебра ва геометрияи МДТ
“Донишгоҳи давлатии Бохтар
ба номи Носири Хусрав”

16.02. 2026 c.

Имзои д.и.п., профессор А. Э. Сатторовро тасдиқ менамоям..
Сардори шуъба кадр ва қорхон махсуси МДТ
«ДДБ ба номи Носири Хусрав»

Нажмидинов М.М

